

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stev. 43.

V Ptuj v nedeljo dne 25 oktobra 1908.

IX. letnik.

Benkovič in njegova gonja.

Hujskanje v brežiškem okraju se nadaljuje, čeprav je ljudstvo samo precej mirno. Samoumevno je duševni vodja vse te hujskarije slavni dr. Cvenko-Benkovič, — mož, katerega celo v najčrnejših vrstah klerikalizma več ne marajo in katerega bi se vrhovni klerikalni general štajerski dr. Korošec že davno rad odkrižal. Kajti Benkoviču se pozna na deset korakov, da mu je vsa „slovenska politika“ le „kšeft“, da je „Slovenec“ in „klerikalec“ le zato, ker to dandanes dobro nosi. Dr. Benkovič je dandanes prvaški klerikalec najbolj strupene vrste, — svoj čas pa je v Trstu izjavil: „Vse postanem lahko, samo klerikalec ne“. Razumete? Takrat je hotel Benkovič „kšeft“ delati z naprednim mišljenjem. Ker se mu to ni posrečilo, postal je „klerikalec“. Ker je mož sam izjavil, da „ne more“ postati klerikalec, ker je pa dandanes vendar klerikalec, je ali najnavadnejši politični komedijant, ki slepari svoje lastne volilce in somišljenike, ali pa spreminja svojo barvo kakor kameleon ali pa menja svojo kožo kot gad. Naše mnenje je, da je Benkovičev klerikalizem toliko vreden, kakor je bila vredna svoj čas njegova „naprednost“. Kšeft je kšeft. Sicer je pa Benko-Cvenkanič tudi vilikanski moralist in mravnostni fanatik ter so njemu blizo stoječi listi napolnjeni z navadnimi osebnimi napadi na druge ljudi. Mi pa vprašamo zato: ali so verski in cerkveni nauki veljavni edino za druge ljudi, medtem ko veljajo za Benko-Cvenkaniča posebni nauki? Dvoboj je po cerkvenem in posvetnem nauku prepovedan in vendar se je Benkovič dvobojeval. Ko se je minister Badeni dvobojeval s poslancom Wolfom, moral je v Rim po odvezo, kajti cerkev pravi, da je duel ali dvoboj teži smrtni greh. Benkovič se je dvobojeval in ni šel v Rim, mož živi torej še danes v smrtnem grehu, v težkem smrtnem grehu po nauku edino izveličevalne svete katoliške vere. In vendar se baha isti Benkovič s svojim „katoličanstvom“, za katerega mi niti pečenega groša ne damo. Ali naprej! Mi se ne vtikamo radi v zasebne razmere drugih ljudi.

Ali pri Benkoviču se moramo, ker se on tudi. Glasom množestvenih izjav dobrih katoliških duhovnikov je greh, imeti nezakonske otroke. In Benkovič? Mi nočemo tisti gospodični natakariji ničesar očitati, s katero je imel Benkovič dvoje nezakonskih otrok. Ona gotova ni ničesar kriva. Ali — vraga, ako je to za kmeta „greh“, potem ne more biti za prvaškega advokata dr. Benkoviča „čednost“. Kajti pred Bogom smo menda vsi ednaki.

Tako izgleda torej gospodine Benkovič! Znano je, da se pametni kmetje ne vsedejo na njegove demagogične limanice. Celotisti klerikalno zaslepljeni kmetje, ki so ga svoj čas volili, so se tega človeka zdaj naveličali. Saj so čitali v raznih listih, kako lepo zna ljudi pri sodnji „zastopati“ in kako „lepe“ račune zna pisati. O teh računih smo že večkrat pisali in Benkovič nam je grozil, da nas bode zato tožil.

Čakali smo in čakali, pa doslej še nismo dobili tožbe. Torej mora vsak pametni človek, najsi bode te ali one stranke, priznati, da je bilo vse resnica, kar smo pisali o teh računih. To je bilo tako resnično, kakor je resnica, da jo je dobil Slovenec dr. Benkovič od Slovenca dr. Serneca s pasjim bičem po glavi. V volilnem času je Benkovič svojim volilcem vse mogoče obljuboval, tako n. p. da bode odpravil zemljiški davek, da bode preskrbel pravico do penzije za kmetijske župane, prosto rabo paš, lesa in gozdne stelje na fidejkomisih in sploh vse, kar si je srce volilcev želelo. Vse je mož — obljuboval. Danes pa vas vprašamo, vi volilci, kaj je ta možakar doslej dosegel? Kaj je storil koristnega? Parkrat je v državni zbornici izpustil smešne interpelacije, ki mu jih je naredil njegov zvesti adjutant, moralno imenito kvalificirani Agrež. Brežisko policijo je napadal, — ali od tega njegovi volilci pač ničesar imajo.

Ta človek je torej duša vse hujskarije, ki se širi v brežiškem okraju in ki ima edini namen, razbiti sporazumljenje med mestom in deželo. V svrhu hujskanja je izdala Benkovičeva banda letak, ki je pač najnesramnejši dokument podlega mišljenja. Ta letak nosi na čelu dva križa, kakor se jih vidi navadno na oznanilih smrti. Sveti križ se tukaj zlorablja v politične nepostavne namene. Benkovičevci so krivi, da se je podoba tega svetega križa valjala po blatu. In to naj bi bili katoličani? Benkovičevci so sami skušali omadeževati tisto, kar je vsemu katoliškemu ljudstvu najsvetejše, namreč sv. križ. Vse druge laži, vsa hujskarija v tem prvaškem letaku nima toliko pomena. Mi se tudi s temi lažmi ne bomo pečali. Le eno naj pribijemo. V letaku stojijo sledeče besede: „Avstrija mora biti slovanska ali pa je ne bo.“ To je naravnost izdajstvo avstrijske domovine in avstrijskega cesarja. Torej: ako se ne ukloni avstrijska država zločinskim zahtevam prvakov, potem — „je ne bo“. Prvaki hočejo torej Avstrijo razbiti. Kar smo že opetovano trdili, to izjavljajo prvaki zdaj sami: da so sovražniki lastne svoje domovine avstrijske. Ali ni to vnebovpijoča nesramnost?

Ponavljamo: Benkovičeva druhal in sploh prvaki so vrgli s tem svojim grdim in po oblasti prepovedanim letakom larfo raz obraza: oni so povedali odkrito, da hočejo prelivati kri, dajim ni več sveti križ znamenje krščanske ljubezni, da ne smatrajo več Avstrije za svojo domovino!!! To so prvaki sami izjavili in za nas je to dovolj.

Širili bodejo hujskanje naprej. Mi se ga ne bojimo! Štajersko ljudstvo se ne bode dalo zapeljati. Opozarjamo pa, da so vsi letaki in listi, ki se tičejo bojkota in gesla „svoji k svojim“, po oblasti strogo prepovedani in da bode vsakdo zaprt, kdor jih razširja. Naznanite nam vsak slučaj razširjenja teh letakov.

Mi priporočamo — mir. Kajti v mirnem sporazumnem delu si zasigurimo boljšo bodočnost. Živela zelena, neizdana in neprodana štajerska domovina!

Politični pregled.

Skupni državni proračun, ki je bil predložen delegacijam, kaže skupne potrebščine v znesku blizo 401 milijonov kron. Od te velikanske svote odpade na ministerstvo za zunanje zadeve nekaj čez 13 1/2 milijonov kron, to je za 400.000 kron več kot lansko leto. Za armado se potrebuje skupno 324 milijonov 845 tisoč in 145 kron. Za vojno mornarico zopet se potrebuje skupaj 63 milijonov 437 tisoč in 860 kron. Skupno finančno ministerstvo dobi 4 1/2 milijonov kron. Izredne armadne potrebščine za komande in vojaštvo v Bozniji in Hercegovini znašajo nekaj čez 8 milijonov kron. Kar se tiče pokritja teh ogromnih stroškov, dobilo se bode iz dohodkov colnine okroglo 151 1/2 milijonov kron. Ako se to odtegne od skupne svote, znašajo avstro-ogrsko skupne potrebščine 255 milijonov 501 tisoč in 569 krov. Na Avstrijo odpade 162.498.998, na Ogrsko pa 93.200.571 kron. Treba je pomisliti, kaj pomenijo te ogromne številke, ki jih navadni človek komaj razume.

Prestolni govor, ki ga je imel cesar ob otvoritvi delegacij, se je pečal seveda v prvi vrsti z anektiranjem Bozne in Hercegovine. Cesar je opozoril na kulturni napredek v okupacijskih deželah. Rekel je, da se bode tudi tam uprava uveljavila. Naglašal je pa cesar, da je naša država v prvi vrsti zavzeta za mir in da noče vojne. Branila se pa bode, ako bi jo napadli.

Državni zbor se bode sešel baje dne 3. novembra. Zluda hoče v prvi vrsti predložiti načrt glede zavarovanja za starost in onemoglost ter glede zgradbe kanalov. Gotovo je pa, da bode prišlo zaradi narodnjaškega hujskanja raznih panslavistov do burnih sej in to že v začetku zasedanja. Zopet torej nimamo pričakovati koristnega, za gospodarstvo potrebnega dela.

Vojska?! Hujskanje na vojsko proti Avstriji se na Srbskem nadaljuje. Zbirajo se prostovoljci, katerih je baje že 30.000 in ki hočejo ob dani priliki mejo prekoračiti. Zlasti grad hujška prestolonaslednik, medtem ko je kralj Peter popolnoma obnemogel v rokah zarotnikov. Tudi v Črnigori se razširja oklice za vojsko. Položaj je torej skrajno napet in zna vsak dan nove neprecenljive novice prinesiti.

13 milijonov čistega dobička je napravila glasom lastne izpovedi praška železno-industrijska družba. Družba bode plačala akcijonarjem dividendu po 45% (to je 45 kron od 10 kron). To je dobiček! Ako pa kmet naredi pri eni kravi 10 kron dobička, pa že vpijejo, da je oderuh.

Srbi — sleparijo?! Že dalje časa se je opazovalo na štajersko-ogrski meji pri Radgoni, da se je tam velikanske množine živine na Štajersko spravilo in v Radgoni ali Ljutomerju naložilo, da se od tam v Gradec ali na Dunaj odpelje. Le v enem tednu se je n. p. na lokalni železnici Spielfeld-Ljutomer 48 vagonov živine na glavno južno železnico spravilo. Kmetijski posestniki teh okrajev čutijo in vejo natanko, da se s tem njih domača živinoreja oškoduje, da postaja vsled tega grozno velikega uvoza njih lastna živila manj vredna. Zdjaj pa se je izvedlo,

da je ta skozi Ogrsko vpeljana živina pravzaprav — srbska. Vtihatilo se je to živino skozi Boznijo in jo prignalo brez železnice čez mejo. Poslanec Malik je v tem oziru že ministra za ušesa prijel. Tako hočejo kraljemorilci Srbi na našo štajersko živinorejo oškodovati in uničiti. Pa se bomo branili, pa če vse vrag vzame . . .

Dopisi.

Ptujski okraj. Važno je, da se pogovorimo o našem težkem položaju, ker se zmirom sovražni hujskači hodijo in sovraštvo trosijo. Mi hočemo danes na gospodarskem polju pregledati to gonjo in potem sklepati, kaj nas bo čakalo, ako tem sleparjem verjamejo. Letošnje leto nam je hvala Bogu pridrilo veliko sada in vina, ako ravno nam je napravila suša precej škode. Primorani smo tedaj iskati kupce, da spravimo ta obilni sad in vino tudi v denar. Pa kam se naj obrnemo, da prodamo te pridelke? Ravno zdaj se kaže, da le edino nemški kraji in nemški kupci nam morejo stem pomagati, da nam odvzamejo naše vino in sadje. Ljudstvo, namreč hujskači, pa še zmirom delajo shode, šuntajo kmeta proti Nemcem in podkopavajo stem groznim sovraštvom naš žalostni obstanek. Kam pelja to sovraštvo, občutimo že danes, ker redki so nemški kupci, kateri so pred trumoma in z veseljem zahajali v naše kraje. Nam kmetom druga pomoč ni dana, kakor pomagati si moramo sami, in le s tem da se vendar enkrat zbudimo in vdarimo s kmečko pestjo na mizo in rečemo: prokleta je to hujskanje, katero nas le vodi v pogubo in v smrtni greh, ker sovražimo svojega bližnjega. Konec mora biti te grde podle gonje in nagnali bomo tiste hujskače, kateri nam še bodo prišli enkrat mir kalit. Nemške kupce pa prosimo, naj nam ne zamerjajo ter naj nas podpirajo kot sosede in prijatelje v naši bodočnosti.

Iz Savinjske doline. Kmetje, obrtniki, vidite kako občutimo to slabo letino? Vse zdihuje, kaj bo, živeža je malo, krme za živino še manje, deparja pa sploh nič. Zima je pred nosom. Oblike, toplote je treba, davkarija je za petami. Dragi Savinjan, predrami se in videl bodeš, da ni samo slaba letina kriva te bede, ampak tudi ta nesramna hecerija. Zdjaj boš vprašal: ja kedo pa heca, da mi kmetje, obrtniki pri slabemu letu trpimo? To je lahek odgovor. Kedo se suče okoli „narodnega lista“ in celjske tetke, ker družega ne znata kot razprtijo in hecerijo, radi tega da gospodje advokati po domače dohtarji lahko brez truda živijo. Zatoraj Savinjan, proč z takim „narodnim listom“, proč z „narodnim“ hecerskim društvim, mirni živimo in za kmetjote, obrtnjote se potrudimo. Tistim „buršim“ v rudečih srajcah se pa zapreti, da je veliko savinjskih čvrstih kmetjskih in obrtniških rok, ki take pajbe čez koleno vpognejo pa iz leskovin oljem namažejo. Bili smo v Celju, Zalcu do Gornega grada in stotine kmetov v hribovju in dolini smo slišali, da to je škandal. Pred tridesetimi letimi ni bilo tega in bolje nam je šlo, če ravno so bila slabše leta. Zato se proč pobor, prvaško črni kranjski srakoper, ker vsakega savinjskega kmeta veseli, da se mu Štajerc vli.

Iz Št. Petra na Medv. selu. Pred kakimi 14. dnevi je župnik Gomilšek zopet svojo menezarijo vkup prignal v svoj šotor, kjer so uganjali različne prismođarije. Med drugimi je bil tudi „Ausverkauf“ faroške štacune. Sladkogorski kaplanček je celo otročjo sesavko zlicital, Bog zna če — —. Manjkalo seveda ni gospoda poslanca. Njemu na čast je „bindizer“ kramer Otorepec svojo hčerko belo oblekel, da je deklamovala neko pesem. Bil je to, kolikor nam je znano javen shod, katerih se šolska mladina ne sme udeleževati. Da to „bindizer“ kramer Otorepec ne ve, se ne sme zameriti, ker je to od takega človeka odpustljivo; ni pa odpustljivo tamošnemu učitelstvu —. Ali mogoče to spi — ali paragrafov ne pozna —? Pa ti seveda nima jo časa. Gospod nadučitelj je vesel, da sme mirno na klopi sedeti in kaditi, frajla Sentpetrčanka pa žaluje, ker sta se z liberalnim dohtarčkom skregala. Frajla iz Ljubljane pa študirajo, kako bi Nemce zatirala in potem ni časa, da bi poznali, kaj smejo šolski otroci storiti ali ne. Sedaj baje hoče župnik lursko pastarico igrati in kakor se sliši bodo zopet šolarji zraven.

Učitelstvo, zdrami se — študiraj paragrafe, kajenje, dohtarčke in zatiranje pa pusti na stran. Vseveden Senpetrčan.

Sv. Anton sl. g. Dragi mi „Štajerc“! Moram Ti naznaniti, kako naš g. kaplan pri sv. Antonu v slovenskih gorah meče blato po veterancih. 4. oktobra je v pridigi zmerjal, da so svojo veteransko zastavo oskrunili. Imeli so trak hrvaške barve, kateri je z zastavo bil kupljen in so ga doli dali v Ptuj, kar našega kaplana tako ježi, „češ da so bili zmagani in brez traka na zastavi prišli domu“. Pa tega ne veš, da vojaštvo ne pozna razločka med Nemci in Slovenci? . . .

Veteranec.

Od Sv. Štefana. Preljubi naš kmetjski prijatelj, od naše fare še nisi dobil veliko poročila, ali žalostno je, da ti moramo tudi mi na znanje dati, kjer sila kole lomi. Ljubi „Štajerc“, na znanje ti damo, da smo imeli zdaj 15. oktobra občinske volitve. Tudi sem šel jaz J. N. na občinsko volitvo, na mesto svoje žene, pa mi ni bilo dovoljeno voliti; potem pa ko je bil tretji razred zaključen, je prišel naš župnik ven, in je v pričo drugih mož rekel: kaj je za en človek tega N. noter volilni listek zapisal, ta ni veljaven, ker ni nobeden „bezicer“. Ja ali me hočete vi s tem v sramoto spravljati? Kdo je pa vas, g. župnik izvolil za občinskega odbornika, ker tudi niste nobeni zemljiški „bezicer“, pa od te zemlje, kar Vi jemljete pridelke, še moramo mi občani zemljiški davek plačevati?! Ako ravno vam pride kakih 6 tisoč kron na leto, mi mali posestniki si moramo pa z žuljevimi rokami služiti krajcerje po svetu, da plačamo zemljiški davek za sebe in za vas. Potem še nas te male pa hočete osramotiti pri volitvi; ta je lepa! Ali ni vsakemu dovoljeno, da voli moža, katerega hoče? zato je tajna volilna pravica. Mislite vi g. župnik, ker se jaz ne moram vse po vaši volji ravnati, da sem zato nevernik? Ne, nisem nevernik; ako pa veste kakšne hudobne reči, zakaj pa na znanje ne daste? Človek pa, kateri hoče kaj znati, pa mora napredovati! Toraj prosim, bodimo si v krščanski ljubezni in lepi zastopnosti, kakor je Kristus učil, ne pa v hujskanju in prepiru ter opekovanju. Vsak človek je za sebe, Bog je pa za vse; ako smo si pri rojstvu enaki, v grobu enaki, zakaj bi se pa v življenju črtili? To bi bila sramota! — Volilno komisijo pa tudi mi želimo vprašati, ali je veljavno škrinjico imeti odprto, ta čas ko volilci svoje volilne listke noter nosijo, kakor se je pri nas godilo na dan volitve 15. oktobra, ker se lahko vsak listek volilca spozna, koga da voli, ker ne zravnava vsak volilec svojega listka?! Zakaj bi škrinjica ta čas zaprta ne bila? Volitva je tajna, tudi škrinjica mora biti zaprta, do tega časa, dokler se volitva ne zaključi . . .

Več volilcev.

Velenje. Vera peša . . . Ljubi „Štajerc“, ali poznaš politikujočega kaplana Goričar iz Velenj? Gotovo ne, kajti drugače bi ga že postrigal, kakor to zasluži. Ta božji namestnik je že opeptovano, zadnjic je dne 11. oktobra t. l. prižnico pa hujskanje zlorabil. Svaril je med drugim stariše, naj ne pošiljajo svojih otrok v nemško šolo, češ da je to greh in da tam otroci ne molijo . . . Glejte in strmite! Ta črnosuknež izvršuje za proti plačilu 800 kron verouk v isti nemški šoli!! To je popolnoma zlagano, da otroci ne molijo v nemški šoli. Pri g. učitelju se vedno pred in po šoli molijo. Ako jih pa g. katehet k molitvi ne zadrži, da je si sam svoje spričevalo. Vera peša, kaj-ne, g. kaplan, pa samo za 800 kron na leto? Torej v bogi otroci bi se ne smeli nemščine učiti? Goričar pa zna nemško, ako treba po zbirco hoditi ali pa pri nemških meščanih zastoj piti. Ako je to že res greh, naj gre kaplan v prvi vrsti k svojim somišljeniki, ki pošiljajo svoje otroke v Gradec, da se tam nemščine učijo. To bi bila prava pot. Krščanskega nauka se čuje od tega kaplana malo, politično hujskanje pa vedno. Vera peša, kaj ne?

Na svidenje: Maks!

Dobje pri Planini. Ne misli, dragi „Štajerc“, da smo Dobočani že vsi pomrli, ker si imel svoj čas veliko opraviti z nami, zdaj se pa že dolgo nič ne oglasimo. Živimo še in ti imamo veliko važnega naznaniti, pa za danes naj velja le eno, samo toliko da boš vedel da še živimo. C. k. okrajno glavarstvo v Brežicah nam je z odlokom z dne 17. septembra 1908 št. 23049 naznanilo,

da je visoko c. k. namestništvo v Gradcu, tukajšne dne 28. aprila 1908 se zvršujoče občinske volitve razveljavilo in odredilo, da se imajo vršiti nove volitve. Od tukajšnega župnika (znani Vurkel) nahujskani klerikali o tej razveljavi prestrašeno molče, in tuhtajo o sredstvih za zmago pri novi volitvi. Župnik se je baje že izrazil, da bo za dosego zmage mašo bral. V letošnjem poletju, ko je bila strašanska suša, mu pa ni v glavo padlo, da bi bil bral sv. maše za pomoč kmetu. Ali ni tako dejanje občudovanja vredno? Povemo vam pa že naprej, gosp. Vurkel, da ako bodete zopet porabili tako sredstvo za zmago pri volitvah, kakor pred tremi leti, ko ste se grožili, kateri ne bo tako volil kakor bom jaz rekel; bojo goreče iskre padale po njem, da bomo tako stvar pravčasno ovadili pri sodniji, ravno tako tudi ako bodete pooblastilo fehtali in napačno izdelovali. Končno še pripomnimo, da je od 17. septembra do 17. oktobra poteklo že mesec dni, ni še pa sluha od priprave za nove volitve; treba bo to zopet kompetentnim oblastim naznaniti in povedati, kako pridnega in ukaze izvršujočega župana imamo. Več prihodnjic. Opazovalec.

Iz urbaneke fare. Urbanska fara je zelo srečna, ima letos obilno sadja in mošta. Ima pa tudi osem gostilnic, 6 šnopsapotek in dve šnopsapoteki čez cesto. V teh dveh se več iztoči, kakor pri onih vseh, posebno v zgornji blizu cerkve. V tem letu se je v našo mirno faro uprla bolezen za gostilne. V vsakem kotu se že danes najdejo gostilne, če ravno ni hiša za to urejena. Slavno glavarstvo na Ptuj je v tej reči jako dobrodelno. Če pogledamo te gostilne se vprašamo: so to hiše za gostilniško obrt?! Naj bi toraj slavno glavarstvo v Ptuj ne na vsako kočjo na deželi dalo koncesijo za gostilnico, in v tej reči več oseb nepristranskih vprašalo za svet. Občinski uradi so dandanes v teh rečeh zelo malomarni. Vsi naši občinski predstojniki so zelo na narodni strani, pa tudi so nekateri zelo nerodni. Povedali bi v tem oziru lahko mnogo, pa za danes molčimo. Le dva gospoda vprašamo: Ali ni res, gospoda predstojnika, kako so vama Nemci sedaj dobri, ker vama najboljško kupujejo? Ali taktat, kadar je bila prošnja za V. (peti) razred nemški nista hotela prošnje podpisati. Prošnje za žganjarnice se pač podpisujejo. Pozabiti še tudi ne smem naše urbaneke šole. Šola pri nas se že zida od leta 1893. Čujte! Že dolgih 15 lei! Za plane in druge pri takem početju naročene stroške se je izdalo 1000 kron in še več. Lansko leto so napravili in nekaj popravili, izdalo se je zopet čez 800 kron. Ali bi ne bilo boljše, ako bi denar bil v hranilnici ali šparkasi, kakor da se po nevrednem izda? Gospodje občinski predstojniki naj bi se v tej reči zjedini in rajši prosili za stavbo novega šolskega poslopja, kakor pa za več gostilnic in šnopsarij. Neke dobro znani ud šolskega odbora je rekel: Naj ostanu stare poslopje; v to dobimo lahko katerega židova, da bo imel za magacine, v katerih bo hranil ob nedeljah žganjarje. Zakaj mora toraj urbanska fara biti med vsemi svojimi sosednimi farami najbolj zadnja? Sramota za našo lepo faro! Urbančan!

Recklinghausen Süd, König Ludvig na Nemškem. Dragi „Štajerc!“ Kot prijatelj in odjemalec list prosim za mali prostorček, da naznanim tudi drugim tovarišem v Nemčiji, da sem bil poklican to leto drugič k orožni vaji in sem jo dovršil avgusta meseca. Ker pa je ravno državni zbor sprejel postavbo gotove podpore za rezerviste, sem tudi se oglasil, kakor sem tudi v tem listu bral, ako ni na Avstrijskem v delu, znaša podpora samo 1 krono na dan, drugače 50%; na to sem dobil odgovor da se ne da podpore, ker zakonska žena v Nemčiji stanuje. In sem tudi rekuriral za to, pa ni nič. Ako moramo svoje dolžnosti tako natanko izvršiti in smo pristojni na Avstrijsko, smo tudi vredni te male podpore, ker mi si moramo v tujih deželah kruh služiti, ko ga je doma premalo. Da nam še veliko več škodi orožna vaja ko onim, pa dobro vejo, in tudi da mi kot tuji tukaj ne dobimo nič, kakor pristojni v Nemčiji dobijo tudi podporo in so davka prosti tisti čas. Ali mi se potem naj pa obrisemo. Na ta način se bodejo težko dobili iz Nemčije k orožnim vajam.

Black Diamond Wash. 24. septembra 1908.

Dragi mi „Štajerci“! Precej dolgo sem že tvoj naročnik, a iz moje rojstne fare, iz Novosti pri Gornjem gradu nisem še čital kakega dopisa. Zelo sem radoveden, če je kateri naročnik na „Štajerca“, iz moje mile domovine, in če so se že kaj kmetje iz spanje prebudili, ali pa so še vedno ukljenjeni v klerikalne verige, kakor so bili takrat, ko sem bil še jaz tam. Ni moj namen, da bi čitateljem „Štajerca“ opisoval podrobnosti, zakaj bil bi dopis preobširen. Kar pa se je godilo ob času, ko je bil F. P. kot župnik in pastir nas porednih kostrunov, tega ne morem zamočati. Dobro mi je v spominu, kako je enkrat na prižnici namesto da bi oznanjeval Božjo besedo, udrihal po naprednem listu in po naprednih možeh. Nisem takrat razumel kaj so pomenile njegove besede, ko je bil tako razburjen. A danes mi je vse jasno. Ob času, ko je za kaj fehtal, se je pa držal kakor angelj. Fehtarija pa je bila njegova navada. Najprve prosil je žene ob velikonočnem izpraševanju za povesme in druge razne stvari; ob času košnje pa za mrvo; in res, radodarni kmetje se mu vse dovolili, kar je zahteval. Sam sem videl, kako se je v fariški štali živini z mrvo nastelalo, a vboaga kmetška živina mogla je jesti trdo slamo. Za vboage ljudi pa je imel tudi usmiljeno srce. Kadar je prišel k njemu kakšen potreben, je rekel: le pojdi tja doli, bo vam že kuharica dala; ko pa je dotični prišel do kuharice, je rekla: le pojdite gori, vam bojo že „gasput“ dali. Tako je bilo najlepši, da se iz farovža izgubi, ko je prepričan, da nič ne dobi. Omeniti vredno pa je tudi, ko je moj oca iz Kamnika čez strmine in pečine prinesel precejšno težo, dobil je cela dva krajcarja za lon; ko pa je umrla moja sestra je kar celih K 48 zaračunal, čeravno nimajo stariši drugo, kakor to kar jim pošljema brata iz Amerike. Ali to še ni nič?! Pri nekaterih pogrebih je kar po 150 in tudi do 200 K zaribal. Ali je Kristus tako učil? Kaj pa se je zgodilo s cerkvenim denarjem? Kakor mi je poročil ravno došli rojak iz stare domovine, še oni čerivni oltarji zmirom stoji, čeravno je bilo v testamentih že taužente sporočenega za napravo novega altarja. Dragi mi urednik in čitatelji „Štajerca“! Kar je v Avstriji klerikalizem to je v Ameriki kapitalizem. Le ta lačna druhal nima nikdar svoje bisage napolnjene. Tukaj nam hočejo zdaj vboгим delavskim trpinom 10% plače odtrgati. In to bode najbrže povod, da bo prišlo do štrajka. Ne svetujem zdaj rojakom naseljevati se v združene države Ameriške, dokler se razmere ne izboljšajo. V začetku novembra bojo volitve novega prezidenta ali ameriškega vladarja. Za prihodnost nam zdaj ni znano. Hočem pa poročati „Štajercem“ bralcem, če se bo obrnilo na boljše ali na slabše. Zdaj pa, cenjeni urednik, ako je ta dopis sposoben za v „Štajerca“, ga dajte na svetlo ako pa ne, spravite v koš. Jaz nisem tako modre glave kakor vaši dopisovalci in ker sem delavec v premogokopu, mi kramp in lopata boljše tečeta kakor pero. Pozdravljam vse čitatelje „Štajerca“, tebi, vrli napredni list želim obilo uspeha. Matt Kramer, Black Diamond Wash. Rox 203.

Milwaukee. Prosim uredništvo „Štajerca“, natisnite teh par vrstic v naš ljubljani list, ker se malo kedaj kaj sliši iz naše tuje dežele Amerike. Čital sem časopise iz starega kraja, da imate tankaj strahovito sušo; tudi tukaj smo prizadeti po strašni suši, tako da je pogorelo več gozdov, poslopj in tudi obdelanega lesa; tudi nekateri Slovenci so prizadeti te velike nesreče. Ne smem pa pozabiti, kako se gospodari tukaj v Milwaukee. Pred par leti so imeli Slovenci tukaj svojo cerkev in so dobili od nekod dušnega pastirja; ker pa ni mogel pa svoje ovčice nakloniti jo je popihal na drugo faro; bil je Kranjc. Lansko leto so pričeli iz nova drugo cerkev zidati, ker so prvo prodali, in je zopet prišel en dušni pastir iz starega kraja; ker so se kmalu Slovenci prebudili iz spanja, jo je tudi ta pastir popihal nekam drugam. Zdaj pa s pozdravom. Slobodoumnik.

Novice.

Pozor! Letošnji poskusi z umetnimi gnojili. Vsi taisti posestniki kateri so kot naročniki Štajerca po g. And. Drogenig-u v Kačjem dolu, pošta

Podplat dobili brezplačno umetna gnojila, se pozivljajo da na zgorajšni naslov takoj vestno poročajo o uspehu gnojenja pri senu in otavi. V slučaju kjer vsled suše ni bilo nobenega učinka, je treba poskuse še za eno leto pridržati, kajti učinek nikakor ne more izostati. Taisti poskuševalci, kateri bodo vestno in točno poročilo takoj vpslali se znajo daljše podpore na-dejati.

Pozor! Izvedeli smo, da je ces. kralj. oblast prepovedala vse letake, spise in časnike, ki se tičejo bojkota in razširjajo nepostavno geslo „svoji k svojim“. Vsakdo, ki bi se dobil in s takim spisom, bode torej kaznovan in zaprt. Nam bi bilo žal, ako bi prišel kakšni nedolžni kmet zaradi prvaške gonje v ječo. Opozarjamo tedaj na to dejstvo! Kmetje, vržite vse take hujskače spise v gnojnico! Poženite hujskače od svojega doma! Naznanite nam pa tudi vsakega, ki bi razširjal take spise, odgo-varjal ljudi od posameznih trgovcev in sploh delal nejevoljo! Red mora biti!

Divjaštvo. Resni človek se mora res že vprašati: ali še živimo v pravni deželi, za katero plačujemo svoje davke, da nam zasiguri red in varnost za naše življenje in imetje? Semterja izgleda že tako, kakor da bi bila Avstrija divjaški otok, na katerem ne odločuje ne postava ne pravica, temveč le pest. Zaporedoma prihajajo novice o divjaških izgrelih in lopovskih napadih. Sramota je in ostane za „belo“ Ljubljano, kar se je godilo v nje zadnje tedne. Vso to besno razbijanje šip, uničevanje tujega imetja, napadi na Nemce in celo na nemške vojake, vse to, kar je označil sam slovenski knezoškof dr. Jeglič v Ljubljani za „smrtni greh“, je izraz vzbujenega divjaštva, vzbujene bestijalnosti, ki mora kulturnemu človeku redčico v obraz siliti. Zdjaj so se ponovili ti bestijalni dogodki v Pragi. Čehi so gotovo najbolj od Nemcev odvisni narod. Oni se nahajajo po celem svetu, največ pa med Nemci, jedo nemški kruh in — širijo sovraštvo proti Nemcem. Poglejmo le Dunaj, ki je gotovo nemško mesto, ki pa je vendar gostoljubno in kjer stanuje tisočero Čehov, katerim se še nikdar niti las skrivil. Čehi v Pragi pa ponavljajo kakor ljubljanski prvaki vsako leto divje vojne orgije. Iz tega slališča je presoditi tudi zadnje izgrede, zadnjo pobijanje v Pragi. Kaj se je zgodilo? Kaj je dalo tem izgredom povod? Znani češki prenapetež poslanec Kloufač je po-toval v Srbijo in delal v Belemgradu proti svoji lastni domovini Avstriji. Pred par meseci je potoval ljubljanski Hribar v Petersburg in se je zavzemal v srcu krvave Rusije za protiaustrijske ideje. Vlada vsega tega ne vidi. Kaj bi rekli vseslovanski hujskači, ko bi šel rečimo vsenemški Malik v Berlin in govoril tam proti Avstriji? Križalo bi se ga. Panslavistični hujskači pa smejo vse storiti. In res, plodovi Kloufačevega romanja v Srbijo so se takoj pokazali. Poulično barabstvo v Pragi se je zbralo in pod protiaustrijskimi klici za Srbijo so napadli nemške di-jake, jih topli in pobijali ter razdjali vsa nemška poslopja. Nič jim ni bilo sveto. Napadli so nemške šole, učiteljske, kjer so bile ženske v velikanskem strahu, nemški teater, ja celo siro-tišnico, kjer so ranili vboego deco. Toliko divjaštva! Vojaštvo je moralo napraviti red in pričakovati je, da se razglasi izjemno stanje ter preki sod. To bi bil tudi edini izhod. Vlada mora svojo moč pokazati. Vlada mora varnost imetja in življenja garantirati. Ako tega vlada ne more storiti, potem naj izgine iz pozorišča... Dogodki v Pragi kakor v Ljubljani so dokazali vso velikansko nevarnost panslavistične misli in panslavističnih strank. V drugih državah bi vtaknili take hujskače že davno v ječo, pri nas pa se jim še priklanjajo. Snaj čas se je reklo: „Avstrija erit in orbe ultima“, to je „Avstrija bode v večne čase“. In danes? Lahkomarnost voditeljev politike ima žalostne posledice. Mogoče, da bode prišlo do meščanske vojne. Vlada, kje si? Mi vsi pa, ki nočemo avstrijske domovine efijaltsko prodati, združujmo se v boju proti panslavizmu!

Grozne razmere. „Bauern-Zeitung“ piše: Na govejem sejmu na Dunaju se je povišal do-vo izdatno. Vsled tega so se cene sevedn zni-žale. Povišal se je dovoz na govejem sejmu v zadnjem tednu za 1.199 komadov živine. Vsled tega so postale cene veliko nižje in sicer: prima-

blago košta v srednjem 2 K, srednja kakovost in slabša vrsta pitanega blaga 3 do 4 K pri meterskem centu žive teže. Slaba živina se je znižala pri ceni za 2 do 4 K, biki pa za 2 do 3 K. Deloma je krivo temu padanju cen po-manjkanje krme. Ali s tem da se uvozi 35.000 srbskih goved, postajajo cene še veliko slabše. Židovski listi se tega že veselijo. Kdo pa plača račun? Edino kmet, ki ne dobi niti pri živino-reji več svoj pohlevni dobiček.

„Kralj“ — morilec. V listu „Osterreichische Rundschau“ napisal je Srb Ivan Torković članek. Iz tega članka je za vsacega pametnega človeka jasno, da je današnji „kralj“ Peter srbski svoje-časni umor kralja Aleksandra in kraljice Drage naravnost podpiral. Srbski Torković pripo-veduje: „Načrt, da se umorita kralj Aleksander in kraljica Draga, se je sklenil že v jeseni leta 1901. V februarju leta 1903 pa so pričeli pri-pravljati izvršitev tega načrta. Takrat je bila morilska banda popolnoma osnovana. Vsak član te bande je moral storiti sledečo zaprisogo: „Jaz prisežem pri vsemu, kar mi je najljubše in naj-svetejše na svetu, da bodem kralja Aleksandra in kraljico Drago umoril in Petra Karagjorgeviča na srbski tron spravil“. Predno se je ta prisega storila, peljal se je voditelj zarotnikov bivši mi-nister Genčić v Genf, da bi od Petra Karagjor-geviča dobil obljubo, da se ne bodejo zarotniki kaznovali. Takratni princ in današnji srbski kralj Peter je dal tudi pismeno obljubo, ki se glasi: „Jaz, princ Peter Karagjorgevič, prisežem pri svoji časti, da, dokler bodem jaz in moji nasledniki na srbskem tronu, ne bodejo zarotniki in njih potomci sodnijsko zasledovani, temveč se jim bodejo zasigurile najvišje službe v deželi“. S tem pismom, ki je pač najboljši dokaz, da je kralj Peter skrivaj svoječasnega srbskega umora, postal je ta revolverski vladar popolnoma odvisen od zarotnikov. — Ako vse te resnice premislimo, pride nam dvoje na um: prvi izprevidimo, da je Peterček prava marioneta, pravi Janez-klobasa v roki srbskih kraljemorilcev. Tak vladar, kate-rega krona je onesnažena s človeško krvjo, — ki bi bil že davno v ječi ali na vislicah, ako ne bi bil slučajno „kralj“, — ne more biti veljaven za pogodbe držav. In drugič vidimo iz vsega tega, kako propalo, demoralizirano, nepošteno je vse mišljenje prvaštva. Kajti naši slovenski prvaki so prvi, ki podpirajo z vsemi močmi krvavi tron revolverskega Peter-čka, kateremu pljuje že lastni bedasti sinček v obraz. Prvaki hočejo bratstvo s Pe-trom in njegovimi morilci, oni hočejo potlačiti i nas Štajerce in Koroš-čce pod „krono“ človeka, ki ni za las boljše kot navadni morilec. To je bistvo panslavizma, proti kateremu pa mora zmaga-ti naš napredni avstrijski duh!

Nemščina. Madžarskemu ministru za po-duk gotovo nikdo ne bode očital, da je „nemčur“. Nasprotno, mož ima toliko grehov proti na Ogrskem bivajočim Nemcem na vesti, da zanje pač nikdar ne bode dobil odveze. Med najkrutejše zatirajce nemškega življa spada ta minister. In vendar, vkljub temu dejstvu, prizna veljavo in vrednost nemščine. Tako je ta kruti nasprotnik Nemcev pred kratkem imel govor, v katerem je m. dr. še dejal: „Nemški duh je tako vstvarjen, da je njegova posebnost najkrepkejše vrste, da je najbolj univerzalni duh izmed vseh, kar so jih dobili narodi. Ko bi padel re-čimo kakšni človek iz lune na zemljo in bi me vprašal, katere jezik naj se uči, da zamore izpoznati naše kulturno življenje, bi mu na vsak način priporočal učenje nem-škega jezika. Kajti učenje vsacega drugega jezika bi mu otvorilo manjše ali večje, vendar pa omejeno polje. Znanje nemškega jezika pa bi mu edino posredovalo znanje celotne kulture, kulture skoraj vseh še danes živečih narodov“. — Tako je govoril madžarski minister in zatiralec nemških Siebenbürgerjev. Vsakdo prizna velikanski pomen nemščine, le naši prvaki so trmoglavni.

Iz Spodnje-Štajerskega.

Vporaba sadja. Po sadni žetvi je bila cena lepega sadja 16 vin. pri kili. Na mariborski sadni razstavi se je že dosegla cena 24 vin. Zdjaj se pa prodaje štajersko sadje na Dunaju že po 40 vin. Sadjarji naj si zasigurijo dunajski trg

Voznina znaša komaj 2 vin. Kmetijske podružnice sprejemajo rade naznanila.

Sejem v Ptuj. Letni živinski, konjski, žrebetni in svinjski sejem dne 21. t. m. se je dobro obnesel. Prignalo se je 962 komadov govede in 896 konj. Cene so bile navadne in trgovina dobra. Prihodnji svinjski sejem se vrši 28. oktobra. Cene produktov so ostale ednake.

Vinska trgata v ljutomerskih gorica je v polnem teku. Pridobilo se je velikanske množine vina. Neprijetno se občuti pomanjkanje sodov. Vino je splošno izborne kakovosti. Po navadi ima 20% sladkorja. Veliko je tudi že številno vinskih kupcev, ki prihajajo zlasti iz srednje in zgornje Štajerske, torej vedno iz nemških krajev. Voz za vozom z vinskim mostom se pelje na kolodvor. Vsak dan vozi posebni tovorni vlak z vinom. Cene znašajo od 32 vin. naprej. V ptujskem okraju žalibog ni videti toliko kupcev. To je pač posledica prvaške hujskarije. Kupci se ogibajo krajev, kjer mislijo, da se jih bodo napadalo. Tako mora kmet trpeti za prvaškega gospoda.

Letni in živinski sejni na Štajerskem. (Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejni; sejni, zaznamovani z zvezdico (*) so živinski, sejni z dvema zvezdicama (**)) pomenijo letne in živinske). Dne 24. oktobra v Brežicah (svinjski sejem); v Velenju*, okr. Šoštanj; v Ernovžu*, okr. Lipnica. Dne 26. oktobra v Lembergu*, okr. Šmarje pri Jelšah; na Bizelskem**, okr. Brežice; v Lipnici*, v Ribnici**, okr. Marnberg. Dne 27. oktobra v Ormožu (svinjski sejem). Dne 28. oktobra pri Sv. Juriju ob juž. žel.**; okr. Celje; v Gornjem gradu**, v Čmureku**, v Koprivnici**, okr. Kozje; v Slovenji Bistrici**, pri Sv. Tomažu-Koračiče**, okr. Ormuž; na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Mariboru*; na Muti**, okr. Marnberg. Dne 29. oktobra v Gradcu (sejem z rogato živino); na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem). Dne 31. oktobra na Ptujski gori*, okr. Ptuj; v Brežicah (svinjski sejem). Dne 2. novembra v Vitanju**, okr. Konjice; v Stradnu, okr. Čmurek; v Celju*. Dne 3. novembra v Ormožu (svinjski sejem); v Radgoni*; v Pišecah**, okr. Brežice. Dne 4. novembra v Konjicah*; pri Sv. Pavlu pri Preboldu*, okr. Celje; na Ptuj (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Imenem, okr. Kozje; v Lučah (sejem z drobnico), okr. Arvež. Dne 5. novembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem s konji in rogato živino). Dne 6. novembra pri Novi cerkvi**, okr. Celje; na Rečici**, okr. Gornji grad; pri Sv. Lenartu v Slov. gor**; na Spodnji Poljskavi (svinjski sejem), okr. Slovenska Bistrica; v Peklu*, okr. Slovenska Bistrica; pri Sv. Vidu pri Ptuj**; v Brežicah**; pri Sv. Janžu**, okr. Arvež.

Kmetijski shod priredi podružnica kmetijske družbe to nedeljo pri „Kreuzwirtu“ v Pesnicbergu. Govoril bode g. potovalni učitelj Fasching o čebelarji.

Zlato poroko je praznoval v Rogatcu g. Anton Iljaschic s svojo soprogo Amalijo. Jubilar je 78 let star in se je boril še pod Radetzkytom. Čestitamo!

Umrli je v Ljutomerju g. apoteker Joh. Schwarz. Bil je zelo zaslužen mož, ki je veliko v javnosti deloval. Lahka mu domača gruda!

Ponesrečil je pri zgradbi Götz v Mariboru delavec S. Reiter. Padla mu je železna posoda na glavo in ga je težko ranila.

Vojski so se pripravili in topli preteklo nedeljo v Mariboru. Prišla je policija in morala sabljo rabiti.

Železniška nesreča. Pretekli ponedeljek se je prevrnil pri Zidanem mostu železniški voz in je pokopal pod seboj železničarja Friesa. Nesrečen, ki zapušča 6 otrok, je bil takoj mrtev.

Porotno sodišče v Celju je obsodilo 22 letnega Paula Strnarda iz Pasjevasi na 3 leta težke ječe. Suroveč je v prepeju ubil Franceta Dobravca. — 18 letni Franc Pšeničnik iz Globokega pa je bil oproščen. Tožen je bil, da je ubil svojega jeroaba. Ali izkazalo se je, da je ravnal le v silobranu.

Iz Koroškega.

Zopet napredna zmaga. Pri občinskih volitvah v spodnjem Ljublu (Unterloibl) so zmagali naprednjaki v vseh treh razredih z veliko ve-

čino. To je že zaradi tega veselo poročilo, ker skušajo prvaški črnhubi ta kraj ravno zadnje čase sem v svoje krepplje dobiti. Čast zavednim volilcem, ki se ne dajo zapeljati v hujskajočo prvaško politiko!

Izlet v spodnji Ljubelj. Prvaki so hoteli naskočiti spodnji Ljubelj in zasejati i na to doslej mirno zemljo neznosno svojo gonjo. Da bi odbili ta grdi napad, so sklicali naprednjaki in Nemci za isto nedeljo 5 shodov. Vlada se je zbala, da bi se zgodili neprijetni nemiri in propovedala je vsled tega te shode, kakor tudi prvaško prireditve. Vkljub temu so napravili naprednjaki izlet v prijetni ta kraj. Prišlo je do 600 oseb, ki so mirno in dostojno pokazali svojo solidarnost z domačini. V okolici so pa napravili prvaki shod, ne katerem sta seveda govorila orglar Grafenauer in dr. Brejc. Druge nesreče se ni zgodilo. Za prvake pa je to dokaz, da se Rožna dolina ne da ukleniti v jarem kranjskih hujskacev.

Iz Galicije se nam poroča: Zastopstvo občine Galicija je na odborovi seji dne 17. oktobra 1908 g. nadučitelja Marka Kogelnig ob priliki njegovega imenovanja za nadučitelja v Eberndorfu in z ozirom na njegovo uspešno ter koristno delovanje v šoli in občini ednoglasno in ob splošnem odobravanju za častnega občana imenovala. Čestitamo vrlemu možu!

Srebrno poroko je praznoval v Celovcu g. pekovski mojster F. Wigner s svojo soprogo Elizo. Čestitamo!

Zasul je premog nekega delavca, ki je delal na kolodvoru v Celovcu. Revež je dobil težke notranje poškodbe.

Rimski denar. Notar g. dr. Winkler v Eberndorfu je našel na posestvu g. Peteka v Kristendorfu v junski dolini rimske denarje in sicer 453 bronastih in 40 srebrnih komadov. Zanimiva najdba ima za znanost pomen. G. dr. Winkler ima s tem trudopolnim delom veliko veselje in mu gre zato vsa hvala!

Po svetu.

Velikanski vihar je divjal v vzhodni Aziji. Uničil je 3.000 hiš. Baje je prišlo tudi 2.000 oseb ob življenje.

Naš koledar.

Naznanili smo že cenjenim prijateljem in somišljenikom, da izide i letos naš

„Štajerčev kmetijski koledar“.

Glede vsebine bode čisto gotovo lanskega še prekosil. Najboljši gospodarji na spodnjem Štajerskem in Koroškem so nam že obljubili, da bodejo sodelovali. Priobčili bomo torej v letošnjem koledarju gospodarske članke prve vrste. Vsakdo bode imel lep dobiček od teh člankov. Kajti danes smo pač vsi v tem na jasnem, da mora i kmet čimveč znati. Edino z znanjem si zamore kmet zboljšati svojo bodočnost. Poleg gospodarskih prinesli bomo v koledarju i druge zanimive, večidel statistične članke. Tako hočemo kmetu in sploh delavnemu ljudstvu pokazati, kako stoje razmere po svetu, kakšni napredek je povsod opazovati, kako se ravno najubožnejše sloje najbolj izkorišča. Za zimske večere bomo prinesli celo vrsto lepih povesti, ki bodejo podale zanimive slike iz ljudskega življenja. Nadalje omenimo, da bode obsegal koledar popolni kalendarj, nadalje seznamek vseh sejmov na Štajerskem in Koroškem ter v sosednih važnih deželah, noticne listke in poštni ter brzojavni tarif. Preskrbeli smo tudi, da bode koledar lep okrašen z mnogimi slikami. Vse to bode prinašal naš „kmetijski koledar“. Visokost cene ne bode občutno presešla lansko. Velikost pa bode prekosila lansko in ravno tako bode vsebina še večja ter izbornejša. Upamo torej, da se bode nahajal v vsaki napredni kmetijski, obrtniški ali delavski hiši

naš koledar.

Teh par vinarjev lahko vsakdo plača! Zato pa dobi tudi dobro čtivo, ki služi njemu in njegovi družini.

Prosimo tedaj vse naše somišljenike ter prijatelje, da se čimpreje naročijo na

„Štajerčev kmetijski koledar“.

Pošiljal se bode ali proti naprej-plačilu ali pa po poštnem povzetju.

Obenem opozarjamo naše trgovce in obrtnike na važnost

inzeratov

v našem koledarju. Inzerati se prav po ceni računijo in kdor je lansko leto inzeriral, ta bode gotovo to tudi letos storil.

Vsi na delo

tedaj za naš kmetijski napredni koledar.

Zemljiško vprašanje in rimsko pravo.

Po starem germanskem pravu (in lahko trdimo: po pravnih pojmi vseh arijskih narodov) je bila zemlja skupna last. Bila je last občine ali roda in posameznik jo je dobil samo v porabo. Zato se na tako zemljišče tudi ni mogel vzeti dolg, kakor so današnji zemljiški dolgovi in hipoteke. Drugačne razmere so se pojavile v rimskem pravu, ki je očitno nastalo pod semitskim vplivom. Po rimskem pravu sta zemljišče in zemlja zasebna last kakor vsako drugo blago. Lahko se prodata, zastavita ali zadolžita. Iz tega izhajajo one čudne posledice, na katerih boleha vse naše gospodarsko življenje. Posestnik, na primer kmet, ki vzame na svoje posestvo kak dolg, obteži na ta način svojo zemljo navadno z večnim davkom. Kajti on in njegovi nasledniki lahko le v zelo redkih slučajih popolnoma zbrišejo ta dolg. Saj pridelajo navadno le toliko, da lahko živijo in plačujejo obresti. Če pa pridejo enkrat slaba leta, potem ne morejo niti obresti več plačevati in kmet mora vzeti zopet nov dolg na svoje, že tako zadolženo zemljišče. Tako zabredejo celi rodovi vedno globlje v dolgove in postanejo pravi sužnji obresti. Sin zadolženega kmeta se z dolgom že rodi. Že v zibelki mu je določena usoda, da bo moral večino svojih delavnih moči porabiti le za to, da bo plačeval obresti od dolgov, ki so vknjiženi na njegovem posestvu.

Tak človek se ne rodi kot prost človek, ampak kot pravi suženj dolga. In to tlačanstvo je hujše, kakor pa je bilo tlačanstvo za časa vitežtva v srednjem in novem veku. Kajti tak gospod se je v starih časih vsaj zavzemal za svoje tlačane in jih je branil pred zunanjimi sovražniki. Moral je namreč gledati na to, da so se dobro razvijali in da so uspevali. Na to današnji kapitalist ne gleda. On pomaga, če treba, kmeta uničiti, ker je pri tem njegov dobiček še večji. On večkrat celo dela naravnost na to, da kmeta popolnoma uniči.

Te razmere so se poslabšale, odkar imamo uvedeno novo dedno pravo po katerem se zemljišče oceni kot kapital in ko morajo dobiti vsi dediči svoj delež izplačan. Ta delitev pri dedščini sili naravnost vse posestnike, da najemajo zemljiške dolgove. Odkod pa naj dobijo toliko gotovine, da bi izplačali takoj dediče. Torej je v tem dednem pravu res nekako prisilno zadolževanje. Naše postave in naše gospodarske razmere so danes tako urejene, da se mora vsak posestnik zadolžiti, ali se hoče ali pa ne.

S posestvom v mestu je še skoro huje ko z onim na deželi. Ker je prodaja zemlje tukaj popolnoma prosta, se pri tem čez mero spekulira in zemlja se na ta način čez mero podraži. Vsak kos zemlje, ki bo mogoče kodaj dober za stavbišče, kupijo pravočasno spekulanti, ker upajo, da bodo pozneje imeli pri prodaji veliki dobiček. Dočim je kvadratni meter dobre poljedelske zemlje blizu mesta vreden kakih 50 vin., se najde kmalu spekulant, ki ponudi 2 do 3 K in kupi za to ceno večjo ali manjšo zemljo. Če se stavbe bližajo temu posestvu, se njegova cena zelo hitro viša in čez čas se proda kvadratni meter istega zemljišča za 5 do 6 kron. Tako dobi spekulant tisočake dobička, ne da bi se za to kaj trudil. A tudi drugi in celo še tretji spekulant ima dobiček pri tej trgovini z zemljo; če pride nazadnje ta zemlja res v roke

„Cenjeni naročniki in prijatelji!“

Naš priljubljeni list

„Štajerc“

je že v 4. četrtletju IX. svojega letnika. Da ne pride do kakšnega motenja v dopošiljanju, prosimo vse svoje cenjene naročnike, da **poravnajo čimprej naročnino.**

Naročnina stane: Za Avstrijo na leto 3 K, na pol leta 1-50 K. Za Ogrsko in Hrvaško na leto K 4-50, na pol in četrt leta razmerno. Da je ta cena tako visoka, so krivi Koštovi veleizdajalci, ki se bojijo „Štajerčevega“ biča. Za Nemčijo na leto 5 K. Za Ameriko 6 K. Za vse druge inozemske dežele se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine.

Naročnina,

katero naj blagovolijo naročniki čimprej poravnati, je gotovo tako nizka, da je komaj **papir plačan.** Mi naprednjaki tudi ne iščemo dobička temveč nam je edini namen, da izvršimo **potrebno delo v prid ljudstva.** To lahko rečemo, da ni noben slovensko pisani list tako **odločno borbo proti ljudskim zatiralcem** peljal, kakor naš „Štajerc“.

„Štajerc“ se ne ozira ne na levo, ne na desno, temveč dela edino in izključno za **ljudstvo.**

„Štajerc“ biča brez usmiljenja vse, kar je **ljudstvu sovražnega in škodljivega.**

„Štajerc“ hoče na gospodarskem polju **zboljšanje žalostnih razmer kmeta, obrtnika in delavca.** Na polju politike zahteva, da bi imeli delavni sloji isti vpliv kot gosposka. Na kulturnem polju pa zahteva „Štajerc“ čimveč izobrazbe za vso ljudstvo.

To je naš namen! Kdo ima pogum, da bi očrnil, osmešil ali zasramoval ta namen? Mi pravimo: **Vero se ne sme omadeževati s politiko!** Narodnost se ne sme zlorabljati v strankarske namene. Kmet, obrtnik in delavec pa so večni stebri človeške družbe in brez njih, proti njih volji se ne sme ničesar več zgoditi.

Zato pa ne sme manjkati „Štajerc“

v nobeni hiši.

Delajte, razširjajte vaš list, naročajte se, agitirajte za nove naročnike. Ako vsak naših odjemalcev pridobi **le enega novega naročnika**, potem pridemo do velikanskega števila naročnikov

30.000.

Potem pa nam bode tudi lahko ustreči vsem zahtevam, ki jih stavijo naši odjemalci!

Na delo torej, naprednjaki!
Uredništvo in upravnništvo.

Gospodarske.

Zimski mošancelj, glavna štajerska sadna vrsta. (Poročilo deželne sadje in vinorejske šole v Mariboru.) Mi ga hočemo imenovati prijatelja, resničnega, zvestega in hvaležnega, naš stari, ljubi, tolikrat priznani mošancelj, ki stoji že od časov naših pradedov na solnčnih višavah naše lepe zelene štajerske domovine. Kaj bi bila štajerska sadjereja brez mošancelja, nobena druga sorta ga ne more nadomestiti, njega, ki je tako pripraven za pošiljanje, ki je tako trpežen in čegar ime se na največjih evropskih trgih za sadje s častjo imenuje. On daje prav za prav denar našim štajerskim sadjerejcem, ki ga torej zaradi tega že desetletja sem v posebni meri negujejo in sadijo. Že pred stomi leti je bil mošancelj, kakor posnemamo iz starih zapiskov, razširjen skoro po vseh štajerskih sadunosnikih; takrat pa še ni imel tega imena, ker se je imenoval „štajerski Borsdorfer“. V takratnem času so pisali o njem, da tudi brez posebnega obskrbovanja obilno rodi. Razun te lastnosti, ki se pri njem najde še danes v veliki meri, je še ena druga lastnost, ki nu je, davno, predno so postavili železnico, dajala posebno vrednost: da se da tako lahko razpošiljati. Takrat so mošancelje, namenjenje na Dunaj, Solnograd ali Ogrsko pošiljali na navadnih tovornih vozovih brez posebno skrbnega zavoja; umevno je, da je

že takrat moral brez škode marsikaj prenesti, da je lahko prišel lep in neškodovan, kamor je bil namenjen. Te dobre lastnosti mošancelja so mu tudi primogle do zmage nad mnogostevilnimi in najrazličnejšimi vrstami sadja, ki so se v zadnjih letih za poskus sadile na Štajerskem. Tako je n. pr. leta 1839. razdelil sadni vrst stalnega vzorčnega gospodarstva v Gradcu med štajerske sadjereje cepike in mlada drevesca od 470 jabolčnih vrst, da jih za poskus nasadijo in potem opazujejo, ali se ne bodo obnesle. Dasi smo dobili na ta način mnogo izvrstnih vrst namiznega sadja, ki je zelo dragoceno, vendar so morale vkljub njegovi neznanosti biti dobre lastnosti mošancelja tako velike, da je zmagal toliko število drugih sadnih vrst in da se danes po pravici imenuje kralj štajerskega sadja. Mošancelj uspeva najbolje v bregovih do 500 metrov nad morjem, na prisojnih mestih pa gre večkrat še mnogo višje. Da si je najbolj razširjen v Vzhodni Štajerski, kjer je nasajen v velikanskih množicah, vendar ga cenijo tudi po drugih delih dežele. V Slovenskih goricah, pri Sv. Lenartu, Ormožu, Ljutomeru, Brežicah, Čmureku, Radgani, v Savinjski dolini, pri Konjicah, Slovenski Bistrici in mnogih drugih krajih je mošancelj za grčevje najprimernejša in najbolj dragocena sadna vrsta. Od zemlje ne zahteva ravno mnogo; vendar pa se zdi, da mu peščenata, malo mokra in ilovnata zemlja najbolj vgaia. Dasi že dolgo znan in prijubljen, vendar je bil prvič šele leta 1877. znanstveno opisan. Najdeta se dve vrsti mošancelja; prvi je stišjen, plosek, drugi visok, zadnja vrsta je dragocenejša; trebalo bi, da se sadjereji ozirajo edino na njo. Obžalovati je, da se mošancelja rada prime pegavost, a vendar lahko s pravočasnim skropitjem z bakreno galico in apnom to bolezen uspešno zatiramo. Če so mošancelji kedaj drobni in mali, potem se jim mora primerno pognojiti. K sklepu pa še se naj glasi po vseh krajih zelene štajerske dežele: Vi sadjereji po bregovih, sadije v prvi vrsti visok, štajerski zimski mošancelj in precepte mlada drevesa drugih manj dobrih vrst z njim; potomci še bodo hvaležno spominjali vaše skrbi in Vi in Vaši otroci boste imeli obilno plačilo. V deželnih drevesnicah se iz vseh doslej opisanih vzrokov mošancelj v veliki meri sadi, a tudi zasebne drevesnice, velike in male, in šolske drevesnice naj se ozirajo na to in naj v večji meri gojijo zimski mošancelj, da ga bomo imeli v dovolj velikem številu. Če se bo mošancelj primerno razširil potem bo to v doglednem času blagoslov za štajersko deželo in mi se bomo uveljavili s štajerskim sadjem na svetovnem trgu za sadje.

Strokovni učitelj Otto Brüders.

Kmetje, pozor pri nakupu umetnih gnojil!

Kmet Janez Pivec v Kočnem, p. Laporje pri Slov. Bistrici poroča: „Pri kmetih je zanimanje za poskusno gnojenje veliko, to tem bolj, ker je lansko leto neki agent veliko ljudij osleparil in več vagonov umetnega gnojila razprodal. Uspeha seveda ni bilo nobenega, samo denar so zavrgli. Jaz sem svoječasnno svaril pred tem sleparstvom, seveda je bilo prepozno, ker se je že bil vsaki podpisal.“ To bodi vsakemu, ki hoče kupiti umetna gnojila, v svarilo ter se priporoča, umetna gnojila kupovati ne od neznanih potujočih agentov, ampak pri dobro znanih domačih trgovcih. To sleparstvo se dogaja najbolj le pri takozvanih mešanih gnojilih, ki imajo po dve rastlinski hranilni snovi (dušik in fosforovo kislino), ali pa po tri (kali, fosforovo kislino in dušik). Če se superfosfati mešajo z žveplenokislim amoniakom, nastane amoniakov superfosfat, ki ima 2 do 9% dušika in 9 do 16% v vodi raztopne fosforove kisline. Zmes superfosfata s kalijevimi solmi daje kalijev superfosfat, ki ima 8 do 12% v vodi raztopne fosforove kisline in 4 do 10% kalija. Gnojilo s tremi hranilnimi rastlinskimi snovmi je kaliamoniakov superfosfat, ki ima 2 do 6% dušika, 7 do 9% v vodi raztopne fosforove kisline in 4 do 10% kalija. V nekaterih krajih ta mešana gnojila zelo rabijo, ker se baje prav dobro sponašajo. Če se pa pomisli, da se ravno z mešanimi gnojili najbolj slepari in da vsak kmetovalec lahko sam kupi posamezna gnojila, ki so v mešanih gnojilih, in jih tudi lahko sam meša, in nadalje, da tvorničarji za mešanje vedno precej računijo, potem iz teh vzrokov ne bomo pripravljali rabiti mešanih gnojil, če se lahko kupijo posamezna gnojila. Nadaljna in sicer najbolj slaba stran mešanih gnojil je ta, da z njimi ni mogoče zadostiti posameznim kmetijskim rastlinam, če te ali one hranilne snovi zahtevajo v obilnejši meri, kajti mešana gnojila niso nikdar mešana v praviem razmerju in ravno to je najvažnejše pri gnojenju z umetnimi gnojili, da damo vsakej rastlini ravno toliko posameznih hranilnih snovi, kolikor jih pač po naravi potrebuje. Z mešanimi gnojili pa damo od jedne hranilne snove preveč, od druge zopet premalo in to je krivo, da je uspeh gnojenja slab. Za travnike na primer se naj vedno vzame na 1 ha 600–700 kg kaj-nita (ali 200 do 250 kg 40% kalijeve soli) in 700–800 kg Tomasove žlindre. Tudi gnojenje s samo Tomasovo žlindro je napačno. M.

Vino zvrši, ako ni sod vedno poln in dobro zavehan; poloti se ga kanin alkohol in ogljenčeva kislina izhlapi iz njega. Če ni bil sod dalj časa poln vina, dobi vino tudi nekaj zaduhel duh. Tako vino se popravi, ako se ga zmeša s mladim vinom, katero ima mnogo ogljenčeve kisline, ali pa če se ga zlije na sveže tropine, da na teh nekoliko časa vre.

Mazanje sadnih dreves z vpenjnim beležem. — Ako namažejo ludad sadnega drevja z vpenjnim beležem, zamažemo vse razpoke, v koje poklada razen škodljiv mrčes svojo zalego, mrčesova zalega pa, ki se v razpokah nahaja, ne more izlesti izpod vpenjne mreže. Drevesni lubad postane na to tudi bolj gladek in mrčes ne najde več tolikega zavetišča za svojo zalego. Vpenjni belež pomori mah in lišaje in jih v rasti ovira. Drevesa, namazana z vpenjnim beležem, ko ženejo kasneje nego

onoga, ki misli na njej staviti hišo, potem stane kvadratni meter mogoče 15 do 20 K, večkrat celo 40 do 50 K — isti kvadratni meter, ki je pred kratkim časom veljal le 50 vin.

Seveda je stavba na taki zemlji zelo draga, in najemnik se po pravici pritožuje o velikanski najemini, ki jo mora plačevati za stanovanje. Zabavlja na gospodarja, v katerem vidi svojega tlačitelja. Ne pomisli pa pri tem, da je ravno gospodar oni, ki je najbolj tlačjen. Navadno ima po dve do tri hipoteke na stavbi in ima vedno skrbi, da spravi pravočasno denar za obresti snopaj. In če ima smolo, da je par stanovanj nekaj časa popolnoma praznih in da ne more poskrbeti obresti, potem se mu zna zgoditi, da pride hiša na prisilno dražbo, pri kateri bo še ondo malo, kar je bri stavbi res njegova last, izgubil.

To je namreč posebno značilno na naših hipotekah, da se upniku ni treba ozirati na to, ali zadolžen posestvo uspeva, ali kaj nese ali ne. Ali ima hišni gospodar najemnike ali ne, ali je pri kmetu letina dobra ali slaba, to je popolnoma vse eno: obresti se morajo plačati. Pri hipotekah riskira dolžnik vse, upnik nič. Dolžnik mora vsako nezgodo, vsako izgubo trpeti. Če ne more premagati teh nezdod, potem ga upnik kratkoma posadi na cesto. Hipoteka je na vsak način varna; njej se ne more nič zgoditi. Če zgori hiša, ne zgori dolg; on ostane na zemlji. Celotno, če bi celo mesto razdril kak potres, dolgovom to prav nič ne škoduje. Dolgovci se ne dajo uničiti in trajajo večno. Dolg je na nek način celo nekaj nadnaravnega, nadzemeljskega; vse pozemeljske stvari se namreč počasi obrabijo in propadejo, dolga se ne prime ne dež, ne veter, on je večni — dokler je ljudstvo zdravo in se najdejo delavni ljudje, ki plačujejo obresti. Ali tega ne zdrži nobeno ljudstvo na dolgo časa; pod rimskim pravom se je zgrudil še vsak narod, prvi pa Rim sam.

K bistvu rimskega prava spada, da je kapital nekaj nedotakljivega, takorekoč svetega. Najprej pride kapital, potem človek. Človek in njegovo delo stojita s svojimi pravicami v vrsti za kapitalom. Človek se lahko ubije, cel narod se lahko nmiči, kapitala se ne sme nihče dotakniti. Če so rokodelci s svojimi rokami in materijalom postavili hišo in jim posestnik hiše dela ne more plačati, nimajo nobene pravice do hiše; pravico imajo oni, ki so pravočasno dali na zemljišče vpisati hipoteko — dasi je bila mogoče samo navidezna in ni lastnik dal niti belica za njo. Tako hoče formalizem rimskega prava. (Šele v novejšem času se je to malo ublažilo s tem, da se mora za potreščine iz zahteve pri stavbi dati primerna jamsčina.)

Torej se nam nikakor ni treba čuditi, če preminjajo ljudje in vse pozemske stvari in če ostane nad vsemi nazadnje le kapital kot velikanski zmaj, ki jih duši s svojo strupeno sapo in ki jih trga in požira.

S kapitalom je v zvezi mnogo slabih strani in posledic. Tukaj ni prilike, da bi jih vse naštevati. Čuditi se moramo pač, da ljudstva, pri katerih velja to oderuško in roparsko rimsko pravo, še vedno živijo.

To tuje pravo je pri nas gospodarilo že tako dolgo, da marsikdo misli, da brez njega, sprh ne gre. In vendar gre. Jedna najkulturnejših evropskih držav ne pozna rimskega prava in njegovega oderušta pri zemljiščih: Angleška. Kdo ve, ali ni mogoče ravno vsled tega postala tako močna. Angleška zemlja je takorekoč last krone in se ne sme prodati, niti zadolžiti. Kdor hoče tam zidati hišo, temu ni treba kupiti stavbenega prostora, ker oa vzdme za 99 let v najem. Za to so v velikanskem Londonu stanovanja razmeroma ceneja kakor pri nas na evropski celini. Zato stanuje angleški delavec bolj mirno in varno v svojem stanovanju, ker se mu ni treba bati, da bi ga pregnali spod strehe, mu zvišali stanarino ali pa mu hišo prodali na dražbi. Zato je na Angleškem špekulacija z zemljišči pri špekulaciji ogromno zaslužiti, špekulirajo Angleži s svojim kapitalom pri nas, ker jim je to doma prepovedano. Doma so sami prosti, nas, tujce pa skušajo zaslužiti. Angleži pa se ravnajo pri tem samo po svetopisemnih besedah: Tujca lahko odiraš, lastnega brata ne smeš.

navadno, zato tudi pozneje cveto, kar je posebno za naše hribe, kjer nastopijo včasih pozni pomladinski mrazovi, ki cvetje pokončajo, velike važnosti. Najboljši čas za mazanje dreves z vapnenim beležem je jesen in zima. Za belež naj se vzame sveže ugašeno vapno in sicer na vsak hektoliter vode 4—5 kg in doda naj se temu še ¼ kg modre galice. Preden se namaže z beležem, ostrže naj se stara debla z drevesno strguljo, mlada pa očisti z jekleno drevesno ščetjo, pazi pa naj se, da se odgrne le mrtvi, ne pa zeleni ali živi lubad. Strže naj se ob vlažnem vremenu, a pod drevesno krono naj se položi po tleh stare vrče ali rjuhe, da vse kar odpadne, pade na nje; to naj se potem spravi in sežge. Pobeli naj se z zidarskim čopičem in sicer ne le debla, ampak kolikor mogoče tudi veje in vrhe. Kočno naj se z ročno škropilnico, kakoršna se rabi za škropljenje trt, poškropi z beležem vse, kar ni bilo pobeljeno in sicer ob suhem vremenu, ko ne zmrzuje.

V slučaju, da ima tele drisko, priporoča »Nemška kmetijska živinoreja«, naj se mu da, ako gre od njega kisló in smrdeče blato, najprej kako lahko dristilo kakor n. pr. nekaj žlic ricinovega olja ali nekoliko centigramov kalomela. Ako ga že več časa napenja in ima drisko, naj se mu da večkrat na dan malo žličico ogljenčovo-kisle magnezije ali pa krede, za tem pa, oziraje se na velikost in starost pri tem, vsak dan 4 do 6 krat za nožovo špico ali žličko tanalbina ali tanoforma.

Če kopita razpokajo, naj se vzame enako množino medu in navednega voska in raztopi oboje skupaj na žerjavi. Kopito naj se najpoprej zgoraj in spodaj do dobrega osnaži, razpoke in špranje naj se z mlačno vodo dobro opere in končno namaže s pomočjo čopiča z gori navedeno raztopino. Ako se to večkrat ponavlja, kopito prav gotovo popolnoma ozdravi.

Da se mleko ne prismodi, naj se ne dene nikdar vret v suho posodo, ampak v lonec ali kozico, v kateri je bila dalj časa voda, ali pa tako, ki se je poprej dobro namočila v vodi.

Da preženež deževne gliste iz cvetličnih loncev, položi na vrh zemlje tli cvetlice ognojito jabolko. Kmalo prilezejo gliste na jabolko, te poberi in položi jabolko zopet na mesto. Jabolko zvabi vse gliste iz zemlje, ker jim gre v slast.

Mlade koprive so jako dobro sredstvo za osnaženje šip. Če je bila šipa tudi od solca postala meglena, se z njimi popolnoma očisti.

Puške, pistole, samokresi, vse lovske potrebščine in šivalne stroje se kupi najbolje in najceneje pri kot strogo realni in solidni znani tvrdki F. Dušek v Opočno drž. žel. (Česko). II. cenik zastoj in franko.

Loterijske številke.

Gradec, dne 17. oktobra: 19, 12, 22, 87, 60.
Trst, dne 10. oktobra: 62, 19, 77, 59, 51.

Geno perje za postelj

ena kila sivega, slisanega K 2—, na pol belega K 2-80, belega K 4—, prima mehke K 6—, visoko prima, najboljša vrsta K 8—, peresje (daunen) sivo K 6—, belo K 10—, od 5 kil naprej franko!

Gotove postelje

iz lesnega, rdeče, plave, rumeno ali belega inleta (Nanking), ena tuhna, velikost 170x116 cm. z 2 glavnima blazinoma, 80x85 cm, dobro napolnjene, z novim, sivim, čistim, krepkim in trajnim perjem K 16—, Napol-daune K 20—, daune K 24—, tuhna sama K 12—, 14—, 16—, glavne blazine K 3—, 2-50, 4—, pošlje po povzetju, zavoj gratis, od K 10— naprej franko 728

Max Berger, Deschenitz št. 229, Böhmerwald.

Kar ne dopade, denar nazaj ali izmenjava. Cenik zastoj in franko.

Letošnje orehe

kupi po najboljši ceni veletrgovina 730

Ed. Suppanz, Pristova.

Trgovina

z mešanim blagom, žganjem itd. na dobrem glasu se takoj da ali v najem ali na račun radi bolezní; več se izvje pri Anton Reicher, trgovec in gostilničar, Sv. Barbara v Halozah. 722

Dva pridna mizarja

ter en

dobijo trajno delo. Tudi se sprejme en mizarški in kolarski učenc. Dopisi na „Weiss, Wagnermeister, Kindberg, Obersteier.“ 724

Učenec

se sprejme pri g. Karl Kasper, Ptuj. trgovina z mešanim blagom in zaloga smodnika, Herrensasse 11. 703

Pohištva!

v veliki zalogi, kakor tudi matrace, divani, otroče postelje, postelje vloge, podglavničke itd. itd. po najnižji ceni, tudi na obroke, priporoča P. Srebre v Mariboru, Tegethoffova cesta 23. 642

Močni učenc za pekarijo

681 se sprejme v pekariji Musek v Mariboru, koroska ulica 11.

Kovaški pomočnik

se takoj sprejme pri g. Antonu Küntlic v Dabravi, Zavč (Sauritsch). 691

Pridni konjski hlapec,

ki se rabi za gajšica (voznika kruha) se takoj sprejme pri g. Joh. Böhm, umetni mlin v Franheimu. 697

Pridni mlinarski učenc

se takoj proti mesečni plači sprejme pri Joh. Böhm, umetni mlin v Frauheimu. 698

Pridni viničar

z 4 do 6 delavskimi močmi, se sprejme pri vinogradskem oskrbniku g. Karola Scherbaum v Framu. Več se izvje pri g. Jožetu Wratschko, trgovcu v Ptuj. 675

Gostilna z mesarijo

se vzame na račun ali v najem do 1. novembra 1908. Pisma naj se pošljejo pod »Gostilna 18« na upravništvo »Štajerca« Ptuj. 709

Iščem v primernem kraju

posestvo

ki bi merilo 17—20 oralov. Prodajali naj se blagoviljo obratca na Peter Pangercič, Šuhadole, pošta Komenda pri Kamniku. 723

Št. 44.931 II. 6576 08.

RAZGLAS.

Štajerski deželni odbor je sklenil, da priredi tudi leta 1909 stalne viničarske tečaje v svrhu temeljite izobrazbe viničarjev v ameriški trtni kulturi in v prometu sadno-drevesne šole ter v ureditvi sadonosnikov in ravnanju z njimi. Ti tečaji se bodo vršili na:

- 1) deželni sadjarski in vinogradniški šoli v Mariboru;
 - 2) deželni viničarski šoli v Silberbergu pri Leibnicu;
 - 3) deželni viničarski šoli v Ljutomerju;
 - 4) deželni viničarski šoli v zgornji Radgoni;
 - 5) deželni viničarski šoli v Skalici pri Konjicah.
- Ti tečaji pričnejo s 15. februarjem in končajo s 1. decembrom 1909.

Sprejme se:

- v Mariboru 14
 - v Ljutomerju 12
 - v zgornji Radgoni 16
 - v Leibnicu 24 in
 - v Skalici pri Konjicah 20
- sinov posestnikov in viničarjev.

Ti dobijo na imenovanih zavodih prosto stanovanje, polno hrano in poleg tega mesečne plače 8 kron. Izobrazba v teh tečajih je v prvi vrsti praktična in le v toliko tudi teoretična, v kolikor je to za predelave in samostojne viničarje neobhodno potrebno. Po končanem tečaju dobi vsak udeleženec spričevalo o svoji sposobnosti.

Da se sprejmejo v enem teh tečajev, vpslati imajo posilici svoje prošnje, ki jih ni treba kolekovati, do najkasnejše zadnjega decembra 1908 deželnemu odboru.

V tej prošnji je izrecno povedati, v katero preje omenjenih viničarskih šol želi prosilec vstopiti in je prošnjam priložiti:

- 1) dokaz o dokončanem 16. življenjskem letu;
- 2) naravnostno spričevalo, katerega mora župnijski urad potrditi;

3) zdravniško spričevalo, da ne trpi prosilec m kakšni nalezljivi bolezní;

4) odpustnica iz ljudske šole.

Pri vstopu se morajo udeleženci zavezati, da ostanejo od 15. februarja pa do 1. decembra 1909 nepretrgano v tečaju in da bodo j obogali vsem izobrazbi tikočim se naredbam deželnih strokovnih organov.

Gradec, 28. septembra 1908.

Od štajerskega deželnega odbora

726

Edmund Graf Attems m. p.

St. 44.742 II. 6.550 1908.

Razglas.

Naročitev ameriških trt za plačilo iz združenih državnih in deželnih nasadov za nasadno dobo 1908/1909.

Štajerski deželni odbor imel bo za prodati v prihodnji spomladi iz združenih državnih in deželnih nasadov naslednje množine ameriških trt, in sicer:

1. 700.000 cepljencev, večinoma od laške graševine, belega burgundca, zeleničica, rumenega šipona, bele in rdečje žlahtnine, rdečega traminca, renske graševine, muškatelca, cepljenih na riparijo Portalis, vitis Solonis ali rupestris Montikole.
2. 450.000 korenjakov od riparje Portalis, vitis Solonisa in rupestris Montikole.
3. Dva milijona ključev od zgoraj imenovanih treh podlag in od Goetheja šte. 9.

Cena trtam je:

- I. 1000 komadov cepljencev 200 kron za imovite posestnike, 140 kron za vse druge.
- II. 1000 komadov korenjakov 24 kron za imovite posestnike, 16 kron za vse druge.
- III. 1000 ključev 10 kron.

Deželni odbor si pridrži pravico, naročnikom od več kakor na 1000 cepljencev in 3000 korenjakov ali ključev zmanjšati naročeno množino trt, ravnanje se po številu oglašanih naročil.

Naročila na te trte naj se vložijo do 15. novembra t. l. naravnost na deželni odbor v Gradec ali pa skozi občinske urade, pri katerih se dobe v ta namen narejeni naročilni listi.

Občinski predstojniki morajo izpolnjene naročilne liste odposlati takoj deželnemu odboru v Gradec.

Naročila, ki se vložijo do 15. novembra, se bodo zbiralá in trte potem razdelile razmeroma med vse naročnike, ako jih ne bi bilo toliko, da dobi vsaki naročeno število.

Vse te trte se bodo oddajale le štajerskim posestnikom in morajo tudi oni naročniki, kateri vložijo prošnje naravnost na deželni odbor, do prinesiti potrdilo od občinskega predstojništva, da imajo res vinograde v občini.

Cene veljajo na mestu, kjer se bodo trte odkazale, in se mora znesek izplačati pri prevzetju. Ako se trte odposljejo po železnici, se bo znesek povzel. Stroški za zavitek in dovoz se bodo posebej zaračunili.

Na vsakem naročilu je natanko navesti 1. ime (tako napisano, da se lahko čita), biva lišče in stan naročnika; 2. davčna občina, v kateri se nahaja vinograd, ki ga hoče naročnik obnoviti; 3. vrsta trte (sorta), katero želi; 4. zadnja poštna ali železniška postaja.

Ako bi zaželjena vrsta pošla, bo se ona drugo enako nadomestila, ako si naročilec tega odločno ne prepove.

Trte se morajo pe naročnikih ako mogoče osebno prevzeti, če se po železnici dopošljejo pa takoj po vsprejemu pogledati.

Pritožbe se morajo vložiti takoj na vodstvo trtnice; na poznejše pritožbe se ne bode oziralo.

Gradec, dne 25. septembra 1908.

Od štaj. deželnega odbora.

725

Edmund Graf Attems m. p.

Varstvena marka „Anker“
Liniment Caspici comp.
 nadomestilo za
anker-pain-expeller
 je znano kot odpegljajoče, izvrstno in bolečine odstranjujoče sredstvo pri prehlajenju itd. Dobi se v vseh apotekah po 80 h, 1-40 in K 2.—. Pri nakupu tega priljubljenega domačega sredstva naj se pazi na originalne steklenice v stališčih z našo varstveno znamko „Anker“, potem se dobi pristno to sredstvo.
 Dr. Richter-jeva apoteka „zlati lev“
 v Pragi, Elisabethstr. št. 5. nov.
 Razpošilja se vsak dan. 690

Pravo domače platno
 za rjuhe in obleko priporoča vedno v veliki zalogi trgovina
Brata Slawitsch v Ptuj
 (pri mostu Wagplatz). 696

Gospodska ulica št. 11. — Herrengasse Nr. 11.
Karl Kasper
 trgovina z mešanim blagom in ces. kr. skladišče smodnika
v Ptuj števil. II
 priporoča pri najnižji ceni: **kavo surovo in žgano, olje, riž, sladkor, čaj, rum, vonjave, petrolej, milo**, kakor vsakovrstno drugo špicerijsko blago; nadalje priporoča raznesilni **smodnik**, črni in rujavi **smodnik** za lovce, posebno fini **lovski smodnik** v škatalah, drobni **svinec, kapice, patrone** za puške in revolverje i t. d. — Glavna zaloga **Tomaževa žindre, kajnita 40%-no kalijsvo sol** za gnojenje travnikov, njiv, za jesen in spomlad. — Prodaja **žveplenokislega amonjaka** in **superfosfata** za gnojenje vinogradov.
 Postrežba jako urna in solidna.

Lepo posestvo
 na glavnem trgu, enonadstropna hiša in zraven mala delavnica za vsakega rokodelca prijetno, zraven klet in 1 kravja ter 2 svinjski štali, drvarnica, gospodarsko poslopje, vse zidano in z opeko krito, 4 njive in travnik, lepo sadje, rodovitno, vinske trte, ki rodi 5 vedrov vina, vse v lepem, dobrem stanu, dobri grunt, se prodaja na prosto roko; cena je 6.000 kren pri lastniku, **Jože Građnik**, Loka, p. Zidanmost. 719

Svarilo
 pred osleparjenjem!
 Opozorjam cenjene čitatelje tega lista, da posnemajo tuji in zadnjem času zopet moje inzerate ter da prodajajo navadne plehnate ure, ki se jih dobi povsod po K 3.—, kot prave „**železniške Roskopf**“. Prave „**železniške Roskopf**“ ure, katere prodajam že mnogo let v polno zadovoljnost c. k. državnih železnic, se dobijo le z zgorajšno varstveno marko po moji firmi in so vsa druga naznamila navadne sleparije. Moja originalna „**železniška Roskopf**“ ura brez sekundnega kazalca K 7.—, s sekundnim kazalcem K 8.—, 3 leta garancija. Se pošlje po povzetju.
Max Böhnell, Dunaj
 IV. Margaretenstrasse 27/27
 urar, sodn. zapris. cenilnik in strokovnjak.
 Katalog s 5000 slikami zastoj in poštine prosto. 692

Meščanska parna žaga.
 Na novem lantnem trgu (Lendplatz) v Ptuj zraven kralnice in plinarske hiše postavljena je nova parna žaga vsakomu v porabo. Vsakemu se les hlodi, itd. po zahtevi takoj raztaga. Vsakdo pa sme tudi sam oblati, vrtati in spahati i. t. d. 58

Pri letošnji draginji
 se zamore štediti le pri dobrem nakupu. Pokrijte torej svojo potrebo na perilu za postelj in telo, na oblekah za gospode, dame in otroke, na potrebščinah za nveste samo direktno pri fabrikanu. Pišite nam in pošljemo vam
zastoj
 in poštine prosto naš najnovejši krasno ilustrovani umetno tiskani cenik. Iz njega pripravimo posebno:
44 vinarjev Ostanki (resti) 44 vinarjev
 pri metru brez napak pri metru
 6—12 m dolgi po izvolitvi v lodnu, barhentu za obleke, flanelu za srajce, stožih za zimsko obleko, čaj za postelj, oksford, plavi druk, piké, stožih za bluze, čaj za predpasnike, anilje, vse garantirano čisto-barvno.
 Ženske bluze v voljni ali barhentu, moderno, solidne, vse velikosti od K 3-50 naprej.
 Ženske trikotne srajce zelo gorke od K 2-30 naprej
 Ženske trikotne hlače, mehke za zimo od K 1-70
 Moške trikotne srajce z ovratnikom ali brez od K 2—
 Moške trikotne spodnje hlače, debele in gorke od K 1-50
 Ladni mantelji za dečke za 6—14 letne od K 6-50
 Moški lodni mantelji za vsako velikost od K 11-40
 Ženska zgornja krila, najboljši snit od K 5-50
 Dobre težke deke za konje, krijejo celega konja od K 3—
 in mnogo drugega. Pišite po katalog na 683
Gebr. Reichart, fabrikanti Dornbirn 20, Vorarlberg.

Gospodinja,
 katera ima mirno srce do otrok in potrpežljivost do bolnika se takoj sprejme; istotako 704
hlapec
 kateri se ne boji dela; oba pri **Anton Reicher**, trgovec in gostilničar, **Sv. Barbara** v Halozah.

!!puške!!
 Lancaster od K 26.—, flobert-puške od K 8-50, pištole od K 1-50, samokresi od 5.—. Popraviljanje po ceni. 587
Cenik s slikami franco.
F. Dušek, Opočno
 št. 104 na državni železnici, Češko.

Predno 705
 prosite za osebno, hipotekarno ali realno
posojilo
 zahtevajte brezplačni prospekt
Meller L. Egyed, Budapest
 XI. Lónyay-utca 7. — Telefon interurban 46—31.

Pozor, gospodje in mladeniči!
 V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti najboljšo sredstvo za rast brk, brade in proti izpadanju brk in las in to je **KAPILOR št. 1**. On deluje, da lasje in brke postanejo gosti in dolgi, odstranjuje pralaj in vsako drugo kožno bolezen glave. Naroči naj si vsaka družina. Imam mnogo priznalic in zahvalnic. Stane franco na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h 2 lončka 5 K.
 Naročite samo pri meni pod naslovom
Peter Jurišič 579
 lekarnar v Pakracu števil. 200 v Slavoniji.

Varstveni list
 v znesku K 3.—
 Od 1. oktobra do 1. decembra 1908 se ta varstveni list (Gutschein) v znesku K 3.— pri pisni naročbi v najmanjši svoti K 30.— nakrat proti vpošiljati za K 3.— v plačilo vzame. Poleg tega dobi vsak naročitelj lepi koledar zastoj
Max Böhnell, Dunaj
 IV. Margaretenstrasse števil. 27/27.
 Zaloga ur, zlatega in srebrnega blaga.
 Zahtevajte moj glavni katalog z 5.000 podobami zastoj in poštine prosto. 695

„Triumpf“ Brez konkurence! Ni bazarsko blago!
 Najvišje odlikovanje: Odlikovana z veliko zlato medaljo, s častnim križcem, Dunaj 1904.
3 mesece za 1 krono.
Povsod luč
 samo znovo popravljeno, edino res rahljivo in zanesljivo električno žepno lampo, znamka „Triumpf“ kajti mi garantiramo, da zamorete svetiti s to lampo, katero napolnite le enkrat, pri vsakodnevi kratki rabi skozi 3 mesece. Tisočkrat najboljšo dokazano. Ni igrača ali krama brez vrednosti kakor podobni fabrikati. 707
Absolutno brez nevarnosti se lahko in brez težave v žepu nosi.
 Neodvisna od vetra in vremena. Se lahko rabi; baterija se da izmenjati.
Nedoseženi efekt svetlobe! Najdaljše trajanje!
 Cena ene kompletne lampe K 3.—
 3 komadi K 8-10
 Z povečevalno linzo 1 komad K 4.—
 3 komadi K 10-80
 Dvojno-merne namestne baterije komad K 1.—
 Z trajnim (Stell-) kontaktom (obe roki prosti) komad K 5.—
 Z pripravo za obvesti in trajnim kontaktom posebno praktično komad K 5.— in K 6.—
 Edina razpošiljatev proti povzetju samo po
„Export-Union“ Abt. 92, Dunaj 55.
 Popolni ceniki tudi vseh drugih enakih predmetov zastoj in franco.

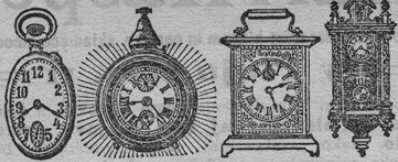
Čevlje!
 Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih obuval, kakor moških, ženskih in otroških čevljev domačega in tovarniškega dela po vsakovrstni ceni. Vse to se dobi in kupi pri gospodu **Ivan Berna**, Gospodska ulica št. 6 v Celju. 408

samo pravi je le
Thierry-balzam
 selase nuno kot znamko. Najmanj se pošlje 12/2 ali 6/1 ali patent polna družinska steklenica K 5.—. Zajoj zastoj.
Thierry centifoli-j-mazilo
 Najmanj se pošlje 2 doze K 3-60. Zajoj zastoj. Povsodi priznana kot najboljša domača sredstva proti bolečinam, počenje v žledcu, trtu, kalju, hrpavosti, vnetju, ranam itd. — Naslov za naročbe in denar:
A. Thierry, apoteka k angelj-varubu v Pregradi pri Rogatcu.
 Zaloga v najrečih apotekah. 237

Red Star Line Antwerpen
 v Ameriko.
 Prve vrste parobrodi. — Naravnost brez prekladanja v New-York in v Filadelfijo. — Dobra hrana. — Izborna oprava na ladji. — Nizke vožne cene
 103
 pojasnila daje
Red Star Line, 20, Wiedener Gürtel na Dunaji
 ali
Franc Dolenc, konc. agent
 v Ljubljani, Kolodvorske ulice števil. 41

5000 ur zastonj

katalog pošljem vsakomur brez plačila zastonj in prosto.

Rosk. pat. 8—	Budilnica . 2 40	J. budilnica 6—	Ura na pen- 7—
Sreb. Rosk. 6—	Svetla rler. 3—	Schlagw. 8—	Stolp. zvon. 8—
Zel. h. Ros. 7—	Stolp. zvon. 10—	Godna . 10—	Zbudilnica 10—
Sreb. dvojni mantelj 8—	Kuhinj. ura 3—	6 valčkov. 12—	Z godbo . 12—

Original Omega, Schaffhausen. Glashütte, Helios, Amelga, c. k. izkušeno, od K 13—; srebrno in zlato blago po originalnih fabriških cenah. 3 leta garancija. Izmenjava ali denar nazaj

Max Böhnel, Dunaj

IV. Margaretenstrasse 27/27 v lastni hiši.
Zapriseženi cenitelj in strokovnjak. Največja in najstarejša tvrdka. Osnovana 1 1840.
5000 slik-katalog zastonj in poštnine prosto. 694

Božične premije.

Vsak p. t. kupec, ki v času od 1. septembra do 30. novembra naroči pismeno najmanjše za 40 K nakrat, dobi kot božično gratis-premijo eno I-a Adler-Roskopf-Alarm-budilnico št. 4343 s ponoči svitlo cifernico v vrednosti K 4-20, poleg tega 3-letno pismeno garancijo.

Kdor naredi tako naročilo v najmanjši svoti K 60— nakrat, dobi eno švicarsko zistem Roskopf patent-anker-remontoar-uro št. 4060 v vrednosti K 5— s 3-letno pismeno garancijo.

Taisti kupec, ki v času od 1. septembra do 15. decembra naredi pismeno naročilo v najmanjši svoti od K 20— nakrat, dobi eno angelsko zvonjenje za božično drevesce št. 1 v vrednosti K 1-50.

Poleg tega dobi vsak naročitelj 96 strani močni koledar za l. 1909 zastonj. Onim naročilom, ki pridejo po označenem času (po 30. novembru oz. 15. decembru) se te gratis-premije na noben način ne podelijo.

Priloga nam tedaj, da se nam pošlje zlasti božična naročila že v mesecih september, oktober, november.

Prva tovarna ur **Hanns Konrad** v Brüxu št. 1574 (Česko.)

Moj 200 strani močni, 3000 podob obsegajoči glavni cenik se po zahtevi vsakomur zastonj in poštnine prosto pošlje. 625

V ptujskem mestnem soparnem kopališču

se dobijo odtihvalni kopeli s hlapihom po sledenjih jako znižanih cenah. Vsak navaden dan ob 1 uri popoldan in vsako nedeljo in vsak praznik ob 1/2 uri predpoldan za 60 vin. (30 krajcarjev.) 376

Vodstvo ptujkega mestnega kopališča (Pettauer Badeanstalt).

Fabrika kmetijskih in vinogradniških mašin

Jos. Dangel's nasled. v Gleisdorfu (Štajersko)

priloga najnovejše vitale mlatilne stroje, stroje za rezanje krme, šrot-mline, za rezanje repe, rebler za koruzo, sesalnice za gnojnico, trijerje, stroje za mah, grablje za mrvo, ročne grablje (Handschlepp- und Pferdeheurechen) za mrvo obračati, stroj za košnjo trave in žitja, najnovejše gleisdorfske sadne mline in kamenitih valčkov zacinane, hidravlične preše, preše za sadje in vino. (Orig. Oberdruck Differenzial Hebelpresswerke) patent „Düchsch“, dajo največ tekočine, se dobijo le pri meni. Angleške nože (Gusstahl), rezervne dele, prodaja mašin na čas in garancijo. — Cenik zastonj in franko. 483

Jos. Kasimir

trgovina z mešanim blagom

nasproti **W. Sirk's Hfl.** in filijalka nasproti minoritske cerkve preje **O. Gossner**

PTUJU

priloga svojo bogato zalogo v špecerijskem, mahrijalnem, barvnem, galanterijskem. kratkem reznem blagu, 80% jeshovo kislinu, laško, bučo in namizno olje, vse vrste moke, kave, čaja.

Novost!

Novost!

Podagrini kopeljna sol

Lukulus ter klajno apno (Futterkalk) za svinj žganje v steklenicah ter vse drugo pri najboljši najcenejši postrežbi.

Pozor! Čitaj! Pozor!

Pakraške želodčne kapljice.

GESUNDHEIT DEM KRANKEN, STÄRKE DEM SCHWACHEN.

Staro slovito, izvrstno delujoče sredstvo pri boleznih v želodcu in črekih, — osobito se priporočajo — pri zaprtju in nerednem odvajanju — pehanju, — kongestiji — pomanjkanju teka, krčih itd. Nedoseženo sredstvo za vzdržanje dobrega prebavanja.

Delovanje izvrstno, vspeh signuren. Cena je za 12 steklenic (1 dvanajstorič) 5 K franko na vsako pošto po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od:

P. Jurišiča,

778: lekarnarja v Pakracu št. 200 (Slavonija).

V Mariboru, Pfarrhofgasse hšt. 7 (blizu glavne pošte) ustanovil se je

koncesijovani urad

za navodila in pojasnila v vojaških zadevah, posebno pa glede oproščenja (frajenge) vojaške službe. 621

Za jesenski in zimski čas

priloga našo veliko zalogo manufakturnega blaga za moške in ženske obleke, lepe novosti, štrikane in židane tihele, odevala, koce in še vse drugo.

Blago je novo, frišno, cena znano nizka, postrežba poštna in solidna.

Vsak kdor pride v mesto, naj obišče našo trgovino in se naj prepriča o resnici našega razglašja. S tem se Vam priloga 684

L. F. Slawitsch in Heller v Ptuj.

Budilnica s stolpovim zvonjenjem K 650

z zvonovi kakor v stolpu

I-a kvaliteta, 3 oteži, bije cele in polovične ure, budi z močno glavnim stolpovim zvonom, cifernica ki svetli po noči, lepo polirano okvirje, meri 30 cm.

K 650

3 leta garancija. Pošljatev po povzetju.

Max Böhnel, Dunaj

IV. Margaretenstrasse 27/27.

Katalog s 5000 slikami zastonj in poštnine prosto. 690

Hranilnica (Sparkassa)

vlad. državnega mesta

Ptuj

Vstanovljena leta **1862.**

Čekovnemu računu št. 808051 pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu.

Mestni denarni zavod

Giro konto pri podružnici avst. ogersk. banke v Gradcu.

Uradne ure za poslovanje s strankami ob delavnih od 8 12 ura.

Obenjenje z avst. ogersko banko.

priloga se glede vsakega med hranilnične zadeve spada jočega posredovanja, istotako tudi za posredovanje vsakršnega posla z avst. ogersk. banko. Strankam se med uradnimi urami radovoljno in brezplačno vsaka zadeva pojasni in po vsem vstreže.

Ravnateljstvo.